

original scientific article
received: 2005-11-20

UDC 811.135'373.22'373.6(497.5 Istra)

ISTRORUMUNJSKE ETIMOLOGIJE IV.: MIKONIMI

Goran FILIPI

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli, HR-52100 Pula, Ivana Matečića Ronjgova 1
Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Inštitut za jezikoslovne študije, SI-6000 Koper, Garibaldijeva 1
e-mail: goran.filipi@zrs-kp.si

IZVLEČEK

V članku so predstavljeni mikonimi v istroromunskih govorih, ki smo jih zapisali na terenu v času zbiranja gradiva za IrLA, pa tudi kasneje. O mikonimih je zelo malo objavljenih del, pa tudi slovarji, s katerimi razpolagamo, vsebujeje zelo majhno število tovrstnih besed. Problem je tudi v tem, da se ljudje v istroromunskih krajih slabo spoznajo na gobe, zato so v članku mogoče napačne identifikacije nazivov.

Ključne besede: istroromunščina, mikonimi, dialektologija, etimologija

ETIMOLOGIE ISTRORUMENE IV: MICONIMI

SINTESI

L'articolo si concentra sui miconimi nelle parlate istro-rumene, registrati sul campo durante la raccolta di materiale per l'IrLA, ma anche in seguito. Sono poche le pubblicazioni sui miconimi, come anche i dizionari a disposizione ne contengono un numero esiguo. Il problema consiste anche nel fatto che gli abitanti delle zone istrorumene non conoscono bene i funghi, e quindi nell'articolo ci sono possibili errori nell'identificazione dei nomi.

Parole chiave: istrorumeno, miconimi, dialettologia, etimologia

UVOD

Za istrorumunjske oblike koje smo sami zabilježili služimo se grafijom koju smo sastavili za IrLA. Riječ je o prilagođenoj hrvatskoj latinici kojoj su dodani grafemi koji izražavaju istrorumunjske posebne glasove:

ã – stražnje muklo a

ε – jako otvoreno e

ə – poluglas, čuje se između v i r u hrvatskoj riječi *vrt* – odgovara rumunjskome ă

č – jako umekšano č

š – umekšano š

ž – umekšano ž

z – početni glas u tal. *zelo*

ǰ – glas između hrvatskoga *dž* i *đ*

ɣ – velarni zvučni frikativ, kao u španjolskom *lago*

ǀ – hrvatsko *lj*

ń – hrvatsko *nj*

Naglasak u ir. riječima bilježimo podcrtavanjem naglašenoga vokala, osim a koje je uvijek naglašeno.

Ir. oblici navode se u jednini bez člana, čemu slijede nastavci za određeni član (*-u* ili *-a*), za množinu (*-ó*, *-e*, *-č*, ...), za množinu s određenim članom (*-i*, *-ele* ili *-irle*) i na kraju odrednica roda (*m.*, *ž.* ili *bg.*).

Čakavske oblike koje smo sami zabilježili pišemo istom grafijom, a naglasak bilježimo kako je to uobičajeno u hrvatskoj dijalektološkoj literaturi, dok sve oblike iz literature vjerno prenosimo prema izvorniku.

U radu smo koristili sljedeće kratice:

bilj. – bilješka

bg. – srednji rod rumunjskoga tipa

čak. – čakavski

češ. – češki

hrv. – hrvatski

imlet. – istromletački

ir. – istrorumunjski

istr. – istriotski

juž. s. – južna sela (Šušnjeвица, Nova Vas, Jesenovik, Letaj, Brdo, Škabići, Trkovci, Zankovci, Miheli, Kostrčan)

lang. – langobardski

lat. – latinski

m. – muški rod

mlet. – mletački

neodr. – neodređeni

njem. – njemački

odr. – određeni

prslav. – praslavenski

rum. – rumunjski

rus. – ruski

usp. – usporedi

v. – vidi

ž. – ženski rod

1. Gljiva – opći naziv (fungus)

U Žejanama, Letaju i Zankovcima kažu *γyba*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Šušnjevicima *gubε*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Letaju, Mihelima, Kostrčanu i Zankovcima *guba*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Jesenoviku, Brdu, Trkovcima *pečurka*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Novoj Vasi *pečurke*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Škabićima *pečurva*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

Oblici tipa *pečurka* posuđeni su iz čakavskih govora: npr. u Čepiću *pečurva* (IrLA, 1884), Svetvinčentu i Čabrunićima *pečurka*, u Ližnjanu *pečurka* (ILA, 1884), u Pićnu *pičurva* (PI, 83), u Labinu *pecurba* (RLG, 159), u Brusju na Hvaru *pečurva* (ČL, 788), u Salima na Dugom otoku *pečurga* (RGS, 243); s nepreciznim ili drugim značenjem u Orbančićima *pečurka* "certain mushroom" (ČDO, 515), u Korlevićima *pečurka* "champignon, agaricus campestris"¹ (ID, 198); od izvedenice na *-jur* + *-ka* od prslav. **pekti* (SKOK II, 628, s. v. *peći*).

Cantemir navodi *pečurche*, *-e* (Tlr, 175).

Oblici tipa *guba* također su slavenskoga podrijetla < prslav. **goba* (SES, 146, s. v. *goba*). U čakavskim rječnicima kojima se služimo ne nalazimo srodnih oblika. U SKOK I, 628) i ARJ III (484), s. v. *gūba* ne navode se primjeri iz čakavskih govora. Mi oblik nalazimo samo u čakavskim repertoarima za čakavske govore sjevernoga Jadrana: u Vodicama *gūba* (ID, 174), u Novom Vinodolskom *gūba* "gljiva na deblu drveta" (RČGNV, 75), u Rukavcu *gūba* "gljiva, vrganj", na Cresu *gūba* "gljiva koja raste na hrastovima *Fomes robustus*" (BBT, 125).²

Pušariu ima *gubę* (Slr, 311), Cantemir *gūbe*, *-e* (Tlr, 167), Kovačec za Žejane *γúba*, *-e* (IrHR, 87).

2. *Agaricus campestris* / *Psalliota campestris* / *Pratella campestris* (livadarka / rudnjača)

U Šušnjevicima smo zapisali *gončar*, *-u*, *-o*, *-i* m, u Novoj Vasi, Jesenoviku, Letaju i Brdu *gončar*, *-u*, *-o*, *-i* m, u Trkovcima *gunčar*, *-u*, *-o*, *-i* m, u Škabićima *kunčar*, *-u*, *-o*, *-i* m i *kunčar*, *-u*, *-e*, *-ele* bg, u Zankovcima, Mihelima i Kostrčanu *kunčarić*, *-u*, *-o*, *-i* m.

Ne nalazimo paralela ni u ir. ni u čak. repertoarima pa je pitanje postanja ovoga naziva najbolje ostaviti otvorenim.

3. *Agaricus geotropus* / *Clitocybe geotropa* (martinčica / (velika) livka)

U Žejanama, Jesenoviku, Letaju, Brdu, Škabićima, Trkovcima, Zankovcima, Mihelima i Kostrčanu za tu gljivu

1 L'idioma ciacavo invece riporta i tre agarici (sc. *Agaricus arvensis*, *campestris* et *macroscopus*) come *gřkalj*, *kostiš*, *kračŭn* o *pečurka* (podebljanje naše). (MI, 286).

2 Usp. i *gūbina* "vrsta gljive" (PI, 39).

kažu *martinčica*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Šušnjevcima *martincice*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Novoj Vasi *martinčice*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

U istrorumunjskim repertoarima ne nalazimo srodnih naziva za ovu gljivu. Posuđenica iz čakavskoga: npr. u Brgudu i Čepiću *martinčica* (IrlA, 1894), u Svetvinčentu i Čabrunićima *martinčitsa* (ILA, 1894), u Rukavcu *martinčica* "vrsta jestive gljive" (RČGR, 154), u Korlevićima *martinčica* "neka jestiva gljiva" (ID, 190) – izvedenice od muškog imena *Martin*. Ime je dobila jer se pojavljuje o sv. Martinu (11. studenoga).³

4. *Agrocybe aegerita* / *Pholiota aegerita* / *Pholiota cylindracea* (jablanovača / topolovka)

U Šušnjevcima kažu *guba de topole*, u Novoj Vasi *topolovke*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Letaju *topolovka*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

U repertoarima za čak. i ir. ne nalazimo sličnih oblika. Oblici tipa *topolovka* preuzeti su iz čakavskih govora gdje je riječ o izvedenicama od npr. *topol* (RLG, 234); *topòl* (PI, 119) < prslav. *topolb (SES, 675).

Sintagma *guba de topole* nastala je in loco, unutar ir. govora: Istrorumunji imaju u svom rječniku čakavizam tipa *topol(a)*: u Žejanama *topol*, *-u*, *-e*, *-ele* m; u Šušnjevcima i Novoj Vasi *topole*, *-a*, *-e*, *-ele* ž; u Jesenoviku, Brdu, Škabićima, Trkovicima, Zankovicima, Mihelima i Kostrčanu *topola*, *-a*, *-e*, *-ele* ž; u Letaju *topole*, *-a*, *-ø*, *-e* ž (IrlA, 1769); *topole*, *-a* (DRI, 158); *topola* (Vlr, 153); *tópole*, *-e* (Tlr, 183); *topólé*, *-a* (IrlHR, 197 – za Kostrčan); za *guba* (= *gubē* + odr. član) v. 1.

Gljiva je ime dobila prema staništu: "raste busenasto već od rana proljeća do jeseni na panjevima, žilama ili izravno iz jablanova stabla, a možemo ih pronaći i na panjevima drugog drveća." (Gmst, 59)

5. *Amanita fulva* (smeđa preslica / golenka)

Oblik smo zabilježili samo u Mihelima, *preslica*, *-a*, *-e*, *-ele*.

Za mikonim nemamo potvrda u ir. i čak. repertoarima kojima se služimo. Što se postanja naziva tiče, metafora je jasna, tj. zvonoliki klobuk i duguljasti stručak podsjećaju na preslicu: "Klobuk: zvonolik, kasnije otvoren (...); "Stručak: cilindričan, dug, na dnu bez zadebljanja, ispod klobuka nešto tanji, šupalj, sjajan i gladak, nema vjenčića; na dnu je redovito visok ostatak bijelog ovoja." (Gmst, 14).

Metafora je nastala u čak. idiomima i kao takva preuzeta u ir.: npr. *preslica* (RLG, 178), *prèšlica* (ČDO, 529), *prèšlica* (RGS, 277) – izvedenice od *presti* < prslav. *pręsti (SES, 493).⁴

6. *Amanita muscaria* / *Agaricus muscarius* / *Agaricus pseudoaurantiacus* (muhara / muhor / zmijska gljiva / bjesnjača / omorka)

U Žejanama smo zabilježili *muharka*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Zankovicima *otrovna guba*.

U ir. repertoarima ne nalazimo paralela za ovu gljivu. Prvi je naziv posuđenica iz okolnih čakavskih govora: npr. u Brgudu i Čepiću *muhara* (IrlA, 1885), u Ližnjanu *mùxara* (ILA, 1885) – izvedenice na *-arka* od *muha* < prslav. *muxa (SES, 362). Naziv duguje postanje činjenici da su tu gljivu upotrebljavali kao sredstvo za trovanje muha: "Mušnice so namreč uporabljali za zastrupljevanje muh." (SES, 364, s. v. *mušnica*).

I sintagma *otrovna guba*⁵ koju smo zapisali u Zankovicima duguje postanje otrovnosti ove gljive: "otrovna, sadrži muskarin, iboteničnu kiselinu, muscimol i muskazon" (Gmst, 2). Za *guba* v. 1.

7. *Amanita ovoidea* / *Agaricus albus* / *Agaricus coccola* (brašnjača / jajasta muhara / mlinarica)

U Letaju *gordanka*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Mihelima *kəršinarič*, *-u*, *-ø*, *-i* m.

Letajski je oblik posuđenica iz čakavskih govora gdje je preuzeta iz istromletačkih idioma. Oblici tipa *gordana*, *žordana* i sl. česti su u istarskim romanskim i slavenskim govorima, no od repertoara kojima se služimo samo u Milevoja nalazimo množinski oblik *dordani* "vrsta gljive" (RLG, 54) i u našem atlasu za Brgud stoji *žurnadica* (IrlA, 1892), dok u mletačkim ne nalazimo sličnih oblika.⁶ Etimologiju ne znamo protumačiti.

Za mikonim *kəršinarič* ne nalazimo sličnih naziva ni u ir. ni u čak. repertoarima. Posuđenica iz čakavskih govora gdje je izvedenica ili od oblika tipa *kəršin* "biljka rdobrada (*Chrysopogon gryllus*)": npr. u Čepiću *kəršin* (IrlA, 1811), u Svetvinčentu *kəršin*, Čabrunićima i Valturi *kəršin* (ILA, 1811), U Orbanićima *kršin* "thick roots of a plant, used for making scrubbing brushes" (ČDO, 474), u Pićnu *kršin* "vrsta oštre trave" (PI, 54), u Vodicama *kərššin* "neka manje vrijedna trava vrlo raširena na kraškom tlu" (ID, 184), u Labinu *kršin* "livada" (RLG,

3 Usp. *'fonzo de san mar'tin* u Rovinju, *'sfonzo de šan mar'tejn* u Vodnjanu, *'fonzo de šan mar'tin* u Galižani i *'fungo de san mar'tin* u Fažani i Puli (ILA, 1894 – potonji naziv je istromletački, ostali istriotski).

4 Usp. *prèšlica* "biljka *Equisetum arvense*" (ARJ XI, 710 – s naznakom da se tako govori u Istri): npr. u Čepiću *preslica* (IrlA, 1826) > ir. *preslica*, *-a*, *-e*, *-ele* (IrlA, 1826 – za Žejane, Mihele i Kostrčan).

5 Usp. i istriotski *'fonzo vele'nož* u Balama i Galižani, *'sfonzo vele'nož* u Vodnjanu (ILA, 1885).

6 Slično bez navođenja izvora piše i Luisa Punis: "Tale spiegazione vale però per l'*Amanita caesarea* che, ricordiamo, ha la denominazione di (*z*)*žordana* o *đordana* negli idiomi romanzi e slavi" (MI, 288).

104)⁷ > ir. u svim juž. s. *kəršjn*, -u, -ø, -i m, a u Škabićima i *kəršjn*, -u, -e, -ele bg. (IrLA, 1811); ili pak izravno od oblika tipa *kərš* "kras, krš"⁸ koji su u Istri nešto rjeđi od oblika tipa *kras*, ali ih ipak ima: npr. u Brgudu i Čepiću *kərš* (IrLA, 62a) < *korsъ (SES, 268, s. v. **krās**) – "Varijanta *křš* mjesto *krās* nastala je zacijelo unakrštanjem sa postverbalom *křš* (...) Slog *kra*- nastao je po pravilu likvidne metateze kao u *Scardona* > *Skradin*." (SKOK II, 179, 180, s. v. **krās**).⁹

Postanje je ovog naziva po svoj prilici uvjetovano staništem: "raste ljeti i u jesen na vapnenastu tlu ispod listopadnoga i crnogoričnoga drveća pojedinačno ili u skupinama; u sjevernim krajevima je vrlo rijetka, a na našim je otocima i priobalnom području vrlo česta." (Gmst, 12).

8. *Armillariella mellea* / *Clitocybe mellea* (puzvica / puza / puzica / mraznica / medenjača)

U Zankovcima kažu *čokarica*, -a, -e, -ele ž, u Mihelima *kupčič*, -u, -ure, -urle bg.

Ni za jedan ni za drugi mikonim ne nalazimo sličnih naziva u ir. i čak. repertoarima kojima se služimo, no u čakavskim smo istarskim govorima osobno potvrdili oba mikonima: *čokarica* (Pula, Labin, Kršan, Pićan); *kupčič* (Čepić) *kupčič* (Kršan).

Prvi je naziv čakavska posuđenica gdje je hibridna izvedenica od mletacizma *cok* "panj" [*čok* (IrLA, 1740 – za Brgud i Čepić); *tsòk* (ILA, 1740 – za Svetvinčenat, Čabruniće i Valturu); *cok* (RLG, 37); *čòk* (ČDO, 426); *cok* (PI, 19)] < mlet. *zoco* (BOE, 814) < lat. *soccus* "Art leichter Schuh", REW, 8052.¹⁰ Čakavski su mletacizam *cok* posudili i Istrorumunji: u Žejanama *cok*, -u, -ure, -urle m; u Novoj Vasi, Jesenoviku, Letaju, Brdu, Trkovcima, Zankovcima, Mihelima i Kostrčanu *cok*, -u, -ø, -i m; u Šušnjevići, Brdu i Škabićima *cok*, -u, -ure, -urle bg (IrLA, 1740); *tsòk* (IrG, 370); *čoc*, -u (DRI, 161); *čoc*, -ure (Tlr, 184); *čoc*, -u, *čocure*, -urle (IrHR, 204).

Naziv je nastao prema staništu: "raste u jesen u hrastovim i grabovim šumama, te na crnogoričnim panjevima." (Gmst, 31).

Drugi mikonim također je čakavska posuđenica gdje je metafora prema načinu rasta, tj. gljiva se pojavljuje u zbijenoj skupini koja podsjeća na gomilicu = čak. *kupčič*, umanjena od *kup* < prslav. *kupъ (SES, 283). Oblici tipa *kup* "gomila" postoje kao čakavizmi i u istrorumunjskom: *kup*, -u, -ø, -i i *kup*, -u, -ure, -urle (IrLA, 1153 – za Zankovce), *kup*, -u, -pi, -purle (IrG, 258); *cup*

(Slr, 307); *cup*, -u, -ur, -urle (DRI, 103); *cup*, -ure (Tlr, 163; DI, 202); *cup*, -u, -ure, -urle (IrHR, 59 – za Brdo i Žejane).

9. *Armillariella tabescens* / *Clitocybe tabescens* (grmača / grmica / grmovača / grmačica)

U Letaju vele *gərmovka*, -a, -e, -ele ž, u Škabićima *gərmovka*, -a, -e, -ele ž.

Oba su mikonima posuđena iz okolnih čakavskih govora. Oblik nismo pronašli u ir. repertoarima kojima se služimo, a čak. mikonim *gərmovka nismo potvrdili u čakavskim repertoarima kojima se služimo. Riječ je dakle o nepotvrđenim izvedenicama od *gərm* "hrast": u Čepiću *gərm* "medunac (*Quercus pubescens*); česvina, crnika (*Quercus ilex*)" (IrLA, 1775); u Labinu *grm* "hrast" (RLG, 68); u Pićnu *grm* "hrast" (PI, 38), u Rukavcu *gřm* "hrast, grm" (RČGR, 86) < prslav. *grъmъ (SES, 159) – "raste u bjelogoričnim šumama i parkovima od ljeta do jeseni na trulom korijenju, osobito **hrasta** (podebljanje naše) (...) (Gmst, 32).

Oblik *gərm* u značenju "hrast" i "grm" imaju i Istrorumunji: u značenju "*Quercus pubescens*" u Šušnjevići i Škabićima *gərm*, -u, -ure, -urle bg; u Brdu, Škabićima, Trkovcima, Zankovcima, Mihelima i Kostrčanu *gərm*, -u, -ø, -i m (IrLA, 1775); u značenju "grm" u Žejanama *γərm*, -u, -ure, -urle m; u Mihelima i Kostrčanu *gərm*, -u, -ø, -i m. Kovačec je u Žejanama zabilježio *γərm*, -u, -ure samo u značenju "grm" (IrHR, 83).

10. *Boletus edulis* (vrganj / ljetni vrganj / pravi vrganj / hrženjak / jurček)

Za ovu je gljivu u svim ir. mjestima naziv jedinstven: u Žejanama *vərgāñ*, -u, -ø, -i m, u ostalim selima i također u Žejanama *vərgāñ*, -u, -ø, -i m.¹¹

Riječ je u ir. govore ušla iz čakavskih (npr. u Brgudu i Čepiću *vərgāñ* – IrLA, 1888), gdje je učena riječ prema hrv. *vigānj* (RHJ, 1369) < madž. *varganya* (SKOK III, 624).

11. *Boletus luridus* / *Boletus rubeolarius* (bljuvara / mrežastonogi vrganj / kovara / ludoglavka)

Žejanci ovu gljivu ne poznaju, a u juž. s. smo zapisali *divľu vərgāñ* u Šušnjevići i Novoj Vasi, *divľi vərgāñ* u ostalim mjestima.

7 Čakavizam je i istriotski u Vodnjaju *kar'sejn* i u Fažani *kar'sin* (ILA, 1811).

8 Navedeni čak. fitonimi izvedeni su od oblika tipa *kərš*.

9 Oblici tipa *kras* mediteranski su relikti: "Prvotno *korsъ je verjetno prevzeto iz ilir., latinizirano *carsus* 'kras', kar utegne biti sredozemskog izvora." (SES, 268, s. v. **krās**); "Ilirio-dačka riječ *carsus* mediteranskog je podrijetla." (SKOK II, 179, 180, s. v. **krās**).

10 Ipak: "Pare difficile far derivare la voce dal lat. *soccus* 'zoccolo', come si legge nel DEI: la vc. sembra di orig. sett.: 'cfr. il romagn.-emil. *zòch*, venez. *zòco*, e il sett. *ciucco* (lomb. *sciùch*) nello stesso senso'." (DELI-cd, s. v. **ciocco**).

Naziv je nastao dodavanjem pridjeva "divlji" uz naziv za *Boletus edulis* (v. 10.),¹² pridjev u Šušnjevići i Novoj Vasi je s odr. članom. U Kovačeca nalazimo *dívji* (*dívli*), *dívja* (*dívle*), *dívji* (*dívli*) za Žejane i *dívli*, *dívle*, *dívli* za Šušnjevicu, u ostalih *divl* (Slr, 309); *dívli*, **-e** (Tlr, 164); *divli* (Dir, 207) < čak. *divji*, *divlí* < prslav. **divь* (SES, 94–95).

12. *Cantharellus cibarius* (bjelkasta lisičica / lisica / lisičarka / pršutnica / paprenjača)

U Šušnjevići i Novoj Vasi zapisali smo *lisičarke*, **-a**, **-e**, **-ele** ž, u ostalim juž. selima *lisičarka*, **-a**, **-e**, **-ele** ž.

Posuđenice iz čakavskoga: npr. *lišičarka* u Čepiću (IrLA, 1890) i Svetvinčentu (ILA, 1890),¹³ izvedenica na *-arka* od čak. *lisica* < prslav. **lisica* (SES, 304). Gljiva je ime dobila po boji (kao u lisice): "od žute do narančaste s bjelkastim tonom" (Gmst, 208).

Istrorumunji su preuzeli čak. oblik *lisica* < *lisice*, **-a**, **-e**, **-ele** ž u Šušnjevići i Novoj Vasi, *lisica*, **-a**, **-e**, **-ele** ž u ostalim juž. s. i Žejanama (IrLA, 729); *lisitse*, **-tse** (IrG, 265); *lišite*, **-a**, **-e**, **-ele** (DRI, 120); *lišitã*¹⁴ (Vlr, 131); *lišite*, **-e** (Tlr, 169); *lišita* (Dir, 224); *lišite*, **-a** u Jesenoviku i Šušnjevići, *lišite*, **-a** u Šušnjevići i *lišita* u Žejanama (IrHR, 105).

13. *Clavaria flava* / *Ramaria flava* (kladuša / žuta capica / žuta griva / prsteci)

U svim je ir. mjestima naziv za ovu gljivu tipa *prstići*: u Žejanama *prstić*, **-u**, **-o**, **-i m.**, u Šušnjevići *prstić*, **-u**, **-o**, **-i m.**, u Novoj Vasi *prstić*, **-u**, **-o**, **-i m.**, u Jesenoviku, Letaju, Brdu, Trkocima, Zankocima, Mihelima i Kostrčanu *prstić*, **-u**, **-o**, **-i m.**, u Škabićima *prstić*, **-u**, **-e**, **-ele** *bg.* Naziv se koristi u množinskom obliku.

Ir. repertoari kojima se služimo ne navode sličnih mikonima.

Posuđenice iz čakavskih idioma¹⁵: npr. u Brdu *prstiči*, u Čepiću *prstencì* (IrLA, 1893), u Svetvinčentu *prstiči*, u Čabrunićima *prstãtsi* (ILA, 1893), umanjene na *-ic* od *prst* < prslav. **prstь* (SES, 511). Naziv duguje postanje morfologiji gljive: "razvija se (sc. plodno tijelo) iz krupnog gomoljastog dna i koraljno¹⁶ razgranjuje u tupe dvodijelne vrhove žute boje." (Gmst, 267).¹⁷

14. *Fistulina hepatica* / *Fistulina buglossoides* / *Boletus hepaticus* (volovski jezik, jetrenica / jetrenka / vukovo meso)

U Novoj Vasi *klenovke*, **-a**, **-e**, **-ele** ž, u Letaju *klenovka*, **-a**, **-e**, **-ele** ž, u Šušnjevići *guba de klen*.

Prva su dva naziva posuđenice iz čakavskih govora, a treći je hibridna sintagma.

Oblici tipa *klenovka* izvedenice su na *-ovka* od čak. *klen* "Acer campestre": npr. *klèn* u Brgudu, Čepiću (IrLA, 1744), Svetvinčentu, Čabrunićima i Ližnjaju (ILA, 1744), *klèn* u Valturi (ILA, 1744), *kl'èn* u Orbanićima (ČDO, 1998, 466), *klèn* u Vodicama (ID, 182) < prslav. **klenь* (ESSJ, II, 40). Mikonim uobličuje stanište: "raste od ljeta do pred zimu na živim stablima hrasta, kao i na panjevima drugog listopadnog drveća." (Gmst, 262).

Sintagma *guba* (v. 1.) *de klen* nastala je in loco. Naziv za stablo ne bilježe ir. repertoari kojima se služimo, a mi smo zapisali: *klen*, **-u**, *klène*, **-ele** *bg* u Šušnjevići; *klen*, **u**, **-o**, **-i m** u Novoj Vasi, Jesenoviku, Letaju, Brdu, Trkocima, Zankocima, Mihelima i Kostrčanu; *klen*, **-u**, *klènure*, **-urle** *bg* u Škabićima (IrLA, 1744).¹⁸

15. *Keuhneromyces mutabilis* / *Pholiota mutabilis* (panjevčica)

Naziv smo dobili samo od jednog ispitanika iz Žejana: *pañevača*, **-a**, **-e**, **-ele** ž.¹⁹

11 Utjecaj hrvatskoga što se ove gljive tiče, vjerojatno je toliko jak da žejanski govornici koje smo ispitali prije nekoliko godina za IrLA nisu prilagodili *g* > *γ*. Podatak s *γ* dobili smo nedavno od dvoje govornika kad smo za potrebe ovoga rada ponovno provjeravali mikonimsku građu.

12 Usp. u Čepiću *vərgãñ* z *bòške* (IrLA, 1889) – čak. *boška* "šuma" < mlet. *bosco* (BOE, 93) < lang. **busk* / **bosk* (DELI-cd) – fran. *busk*, REW, 1419b. Promjena roda u hrv. ne nužno prema *šuma* jer oblik *boška* postoji i u slovenskim istarskim govorima u istom značenju.

13 Čakavski je oblik ušao i u istromletačke govore: *lišičica*, *lišičarka* (MI, 289).

14 Greška u prepisivanju, treba *lišitã* ili *lišitã*.

15 Čakavski je oblik preuzet i u istromletački: *prstà(è)ci* (MI, 290).

16 Usp. istr. u Galijani *ko'rali* (ILA, 1893).

17 Istu stvarnost uobličuju i imlet. *'ditola* u Puli i istr. *'dituli* u Šišanu (ILA, 1893), izvedenice od *dito* "prst" < lat. *dīdītus*, REW, 2638.

18 U Žejanama smo zapisali *maklen*, **-u**, **-e**, **-ele** *m*, vjerojatno posuđenica iz nekog okolnog čakavskog idioma [nalazimo *mãkjèn* "Acer monspessulanum" u Rukavcu (RČGR, 151) i u Čabru *m'aklejn*, **-a** "vrsta javora, klen" (GČP, 124)] prije nego iz slovenskih govora blizu Žejana, za koje doduše ni nemamo potvrda. Bezlaj slov. *maklèn*, *meklen*, *miklen* uspoređuje s hrvatskim i srpskim *mã-klen*, *mãkljen*, *pãklen*, bugarskim *brãklen*, ruskim *neklen*, *paklen* itd. što izvodi od *klen* "Acer" "z nikalnim prefiksi *ne-*, *pa-*, *ma-*" (ESSJ, II, 162, s. v. *maklèn*). Oblicima tipa *maklen* bavio se i Skok: "Daleko raširenija od toga oblika je složenica sa nejasnim prefiksom *ma-* *mãkljen* (Vuk, Crna Gora) = *mãklèn* = *maklèn* (ŽK, slov.) (...) Čini se da je prefiks došao zbog uklanjanja homonimije s imenom ribe." (SKOK II, 94, s. v. *klèn2*).

19 Moguće je da je ispitanik pobrkao ovu gljivu s vrstom *Armillariella mellea* (v. 8.), no inzistirao je na tvrdnji pažljivo gledajući fotografije obiju gljiva.

Sl. 1 / Fig. 1: *Amanita muscaria*.

Posuđenica iz čakavskoga (za čak. mikonim nema-mo potvrda); od *pań* < prslav. *pъnъ (SES, 422). Gljiva je naziv dobila prema staništu: "raste od svibnja do zime busenasto na starim panjevima bukve i vrbe te druge bjelogorice." (Gmst, 62).

16. *Lycoperdon perlatum* / *Lycoperdon gemmatum* (puhara / tikvasta puhara / prhavica / pezdec / puša / pupa)

U Žejanama smo zapisali *fufalica*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Šišnjevici, Novoj Vasi, Jesenoviku, Trkovicima, Zankovicima, Mihelima i Kostrčanu *pəzdəc*, *-u*, *-o*, *-i m*, u Brdu i Škabićima *puharica*, *-a*, *-e*, *-ele* ž, u Letaju *puhalica*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

Žejanski je oblik *fufalica* onomatopejski, znači i "mijeh za sumporiranje" (IrLA, 1212) i mogao je nastati in loco. Ir. repertoari koje posjedujemo nemaju oblika ni za mijeh ni za gljivu.

Oblici tipa *pəzdəc* (ir. repertoari kojima se služimo nemaju takvih oblika) posuđeni su iz čak. idioma: npr. u Svetvinčentu i Čabrunićima *pəzdəts*,²⁰ u Čabrunićima i *pəzdəts* (ILA, 1895), u Labinu *pəzdəc* "gljiva puhara" (RLG, 159), u Pićnu *pəzdəc* "gljiva kuglaste glave pune crnog praha" (PI, 81), u Orbanićima *pəzdəc* "kind of

mushroom (boletus?)" (ČDO, 515). Izvedenice od čak. *pəzditi(i)*: npr. u Pićnu *pəzditi* "širiti neugodan miris" (PI, 81), u Rukavcu *pəzdət* "smrdjeti, zaudarati" (RČGR, 203) < prslav. *pъzděti (SES, 441, s. v. **pəzděti**).

Oblici tipa *puhal(r)ica* također su preuzeti iz čak. govora i ne nalazimo ih u ir. repertoarima kojima se služimo: npr. u Brgudu i Čepiću *pūhara* (IrLA, 1895), u Valturi i Ližnjanu *pūx* (ILA, 1895), izvedenice od glagola tipa *puhat(i)* < prslav. *pyxati (SES, 442, s. v. **píhati**).

Svi nazivi duguju postanje istoj značajki gljive: "kada sazriju spore na vrhu tjemena otvori se rupa poput vulkanskog kratera iz koje izlaze zrele spore u obliku prašine." (Gmst, 279).

17. *Macrolepiota procera* / *Lepiota procera* / *Agaricus columbinus* (sunčanica / srnjaki / srndakuša / šugavica / kišobranara / suncobran / parazolka)

Samo u Žejanama: *sunčica*, *-a*, *-e*, *-ele* ž.

Ne nalazimo paralela ni u ir. ni u čak. repertoarima.²¹ Bilo kako bilo, mikonim je posuđen iz čakavskih govora²² gdje je izvedenica od *sunce* < prslav. *snъnce (SES, 592, s. v. **sōnce**).

Postanje naziva vjerojatno zbog okrugla oblika povećega klobuka.

20 Oblik je preuzet i u puljskomletački: *pəz'dats* (ILA, 1895).

21 Za čak. zapravo imamo u Svetvinčentu *sunčarica* ali u značenju "Morchella esculenta" (v. 18.) što je vjerojatno pogrešno, pa taj svetvinčentski oblik valja držati za sunčanicu.

22 Čakavizam je i imlet. *sunčica* (MI, 287).

18. *Morchella esculenta* / *Morchella rotunda* (pravi smrčak / smrčak / marohlin / srček / mavrah / maruh)

U Šušnjevcima *smərčək*, *-u*, *-ø*, *-i m*, u Jesenoviku, Letaju, Brdu, Škabićima, Trkovicima, Zankovicima i Kostrčanu *smərčək*, *-u*, *-ø*, *-i m*, u Mihelima *kížňak*, *-u*, *kížňáč*, *-i m*, u Novoj Vasi *mâjski pərstiči*.

U Brgudu i Čepiću *sm̄rčak* (IrLA, 1896); u ostalim repertoarima (ir. i čak.) ne nalazimo srodnih oblika. Mikonimom se pozabavio i Skok: sveslav. i prslav. "gljiva morchella, phallus esculentus Linn." U češ., polj. i oba lužičko-srp. sa ž- < g- umjesto č-. U češ., polj. i ukr. bez deminutivnog sufiksa *-ьk*, češ. *smrk* pored *smrž*. (SKOK III, 294). Oblik u natuknici, *smrčak*, citiran je prema ARJ XV (775) gdje se navodi prema Vuku Stefanoviću i nekim starijim rječnicima. Za jadransko područje ne nalazimo paralela, pa bismo mogli zaključiti da je mikonim u ir. govore ušao iz nekog čak. idioma u kojem bi to bila učena riječ, no ne nužno: hrv. *smrčak* (RHJ, 1151).²³

Omitonim *kížňak* mogli bismo možda povezati s glagolom *kiž(z)mi*, *-ft*, *-esc* (DRI, 118); *kizmi* (IrHR, 100) u značenju "žmirkati": "pokriven nepravilnim jamičastim udubinama" (Gsmt, 287) koje (udubine) mogu izazvati sliku očiju koje žmirkaju, no bez paralela u drugim idiomima teško je išta pouzdanije zaključiti. Ne možemo pouzdano riješiti ni etimologiju navedena ir. glagola *kizmi*: bit će da je u osnovi hrv. *žmiriti* (< prslav. **mьžuriti* (SES, 765, s. v. *žmúriti*), no prvi dio, *ki-* ne znamo protumačiti – možda *oko*?²⁴

Za drugi član sintagme *mâjski pərstiči* v. 13., a prvi je pridjev od *maj* "svibanj" (< lat. *majus*, REW, 5250) posuđen iz čakavskoga: "raste u rano proljeće" (Gsmt, 287).

19. *Pleutorus sapidus* / *Pleurotus cornucopiae* / *Pleurotus cornucopioides* (brestovača / brijestova škripavica)

Samo u Novoj Vasi: *brestovka*, *-a*, *-e*, *-ele ž*.

Ne nalazimo potvrda za mikonim ni u ir. ni u čak. repertoarima kojima se služimo. Posuđenica iz čakavskoga, izvedenica od *brest* "brijest (*Ulmus campestris*)" (< prslav. **berstь* – SES, 46): npr. u Svetvinčentu i Čabrunićima *br̄st*, u Valturi *br̄st*, u Ližnjaju *br̄st* (ILA, 1783); u Brgudu *br̄st*, u Čepiću *br̄st* (IrLA, 1783); u Pićnu *bres* (PI, 15); u Vodicama *br̄st*, u Golcu *br̄st* (ID,

158) > ir. *brist*, *-u*, *-ure*, *-urle m* u Žejanama, *brest*, *-u*, *-ø*, *-i m* u Šušnjevcima, Novoj Vasi, Jesenoviku, Letaju, Brdu, Škabićima, Trkovicima, Zankovicima, Mihelima i Kostrčanu, *brest*, *-u*, *br̄sture*, *-urle bg* u Škabićima (IrLA, 1783); *br̄st* (IrG, 199); *brest*, *-u*, *-i* (DRI, 94); *brest*, *-t* (Tlr, 159); *brest*, *-u* za Šušnjevicu (IrHR, 41).

20. *Tuber melanosporum* / *Tuber nigrum* (crna gomoljka / crna gomoljača / crni tartuf)

U Žejanama i Škabićima *tartuf*, *-u*, *-e*, *-ele bg*, u ostalim mjestima *tartuf*, *-u*, *-ø*, *-i m*. U Žejanama se kaže još i *kumpirāča*, *-a*, *-e*, *-ele ž*.²⁵

Oblike tipa *tartuf* Istrorumunji su preuzeli iz čak. govora [npr. *tartuf* u Čepiću (IrLA, 1898), u Svetvinčentu, Čabrunićima, Valturi i Ližnjaju (ILA, 1989) gdje su ili mletacizmi (imlet. *tartufo*)²⁶ ili učene riječi (preko standardnoga hrv.); ishodište je romansko: "Prob. da una var. dial. lat. (di provenienza osco-umbra) **tufer*, corrispondente al lat. *tuber* 'tubero': tartufo rappresenterebbe, allora, un *terrae tufer* 'tubero di terra', come abbiamo una *terrae tuber* in Plinio il Vecchio ed in Petronio" (DELL-cd.).

Žejanski je oblik također preuzet iz čakavskoga (npr. u Brgudu *kumpirāča* – IrLA, 1989), izvedenica na *-ača* od čak. *kumpir* < njem. *gruntpirn*, *grumper*, *krumpir* (SES, 277). Postanje naziva uvjetovano je oblikom gljive: "Plodno tijelo: nepravilno gomoljasto" (Gsmt, 298).

21. *Tuber magnatum* / *Tuber album* / *Tuber griseum* (bijeli tartuf / istarski tartuf)

V. 20.

22. Neidentificirani nazivi

U Škabićima i Zankovicima zapisali smo dva naziva, vjerojatno za istu vrstu, koja ne znamo identificirati: *šušnerica*, *-a*, *-e*, *-ele ž* (Škabići) i *šušnarīč*, *-u*, *-ø*, *-i m* (Zankovci).

Bilo kako bilo, nazivi su preuzeti iz čakavskih govora (nemamo potvrda za čak. mikonime). Izvedenice su to od čak. *šušar*: npr. u Pićnu *šušanj* "opalo lišće u šumi" (PI, 116), *šušar* "prostirka za stoku" (IrLA, 1477): "U toj se riječi (sc. *šušanj* 'suho lišće koje je spalo sa drveća) unakrstio pridjev *suh* i onomatopejski glagol. Osnovna je metafora *šuš-*" (SKOK III, 424, s. v. *šuškat*).

23 Mikonim postoji i u slovenskom: *smrček* (Plet. II, 522). Slavenski su mikonim posudili i Rumunji: *zbârciog* (DEX, 1182): "Rumunji posudiše *zbârciog* (Moldavija) 'morchella esculenta', s promjenom *zb-* umjesto *sm-* zbog unakrštenja sa *a zbirci* 'runzeln (= smežurati – op. autora)'" (SKOK III, 294).

24 Usp. češ. *okamžik* "trenutak" (SKOK II, 419, s. v. *migati*).

25 Nazivi pokrivaju i vrstu *Tuber magnatum* (v. 21.).

26 Oblik postoji i u istriotskim govorima: *tar'tuf* u Rovinju, *tar'tufo* u Balama, Galizani, Fažani i Šišanu, *tar'towofu* u Vodnjaju (ILA, 1898).

ZAKLJUČAK

Istrorumunjski je gotovo sve mikonime preuzeo iz čakavskih idioma. Ti su čakavski ornitonimi uglavnom domaćeg podrijetla, uz minimalan broj posuđenica iz istromletačkoga. Samo su dva mikonima nastala u ir. (*guba de klen*, *guba de topole*), no i oni su vjerojatno kalkirani prema *klenovka*, *topolovka*. Ipak, neki su mikonimi za koje smo u članku ustvrdili da su iz čakavskoga mogli nastati i unutar ir. idioma, pogotovo oni za koje nismo našli čakavskih paralela pa smo čakavske oblike samo pretpostavili – osnovne riječi iz kojih su takvi mikonimi izvedeni postoje naime u ir. kao posuđenice iz čakavskoga.

KAZALA

I. Kazalo sustavnih naziva

Fungus – 1.
Agaricus campestris – 2.
Psalliota campestris – 2.
Pratella campestris – 2.
Agaricus geotropus – 3.
Clitocybe geotropa – 3.
Agrocybe aegerita – 4.
Pholiota aegerita – 4.
Pholiota cylindracea – 4.
Amanita fulva – 5.
Amanita muscaria – 6.
Agaricus muscarius – 6.
Agaricus pseudoaurantiacus – 6.
Amanita ovoidea – 7.
Agaricus albus – 7.
Agaricus coccola – 7.
Armillariella mellea – 8.
Clitocybe mellea – 8.
Armillariella tabescens – 9.
Clitocybe tabescens – 9.
Boletus edulis – 10.
Boletus luridus – 11.
Boletus rubeolarius – 11.
Cantharellus cibarius – 12.
Clavaria flava – 13.
Ramaria flava – 13.
Fistulina hepatica – 14.
Fistulina buglossoides – 14.
Boletus hepaticus – 14.
Keuhneromyces mutabilis – 15.
Pholiota mutabilis – 15.
Lycoperdon perlatum – 16.
Lycoperdon gemmatum – 16.
Macrolepiota procera – 17.
Lepiota procera – 17.
Agaricus columbinus – 17.
Morchella esculenta – 18.

Morchella rotunda – 18.
Pleutorus sapidus – 19.
Pleutorus cornucopiae – 19.
Pleutorus cornucopioides – 19.
Tuber melanosporum – 20.
Tuber nigrum – 20.
Tuber magnatum – 21.
Tuber album – 21.

II. Kazalo hrvatskih stručnih naziva

bijeli tartuf – 21.
 bjelkasta lisičica – 12.
 bjesnjača – 6.
 bljuvara – 11.
 brašnjača – 7.
 brestovača – 19.
 brijestova škripavica – 19.
 capica (žuta) – 13.
 crna gomoljača – 20.
 crna gomoljika – 20.
 crni tartuf – 20.
 gljiva (opći naziv) – 1.
 golenka – 5.
 gomoljača (crna) – 20.
 gomoljika (crna) – 20.
 griva (žuta) – 13.
 grmača – 9.
 grmačica – 9.
 grmica – 9.
 grmovaća – 9.
 hrženjak – 10.
 istarski tartuf – 21.
 jablanovača – 4.
 jajasta muhara – 7.
 jetrenica – 14.
 jetrenka – 14.
 jezik (volovski) – 14.
 jurček – 10.
 kišobranara – 17.
 kladuša – 13.
 kovara – 11.
 lisica – 12.
 lisičarka – 12.
 lisičica (bjelkasta) – 12.
 livadarka – 2.
 livka (velika) – 3.
 ludoglavka – 11.
 ljetni vrganj – 10.
 marohlin – 18.
 martinčica – 3.
 maruh – 18.
 mavrah – 18.
 medenjača – 8.
 meso (vukovo) – 14.
 mlinarica – 7.

- muhara – 6.
 muhara (jajasta) – 7.
 muhor – 6.
 mraznica – 8.
 mrežastonogi vrganj – 11.
 neidentificirani nazivi – 22.
 omorka – 6.
 opći naziv za gljivu – 1.
 panjevčica – 15.
 paprenjača – 12.
 parazolka – 17.
 pezdec – 16.
 pravi smrčak – 18.
 pravi vrganj – 10.
 preslica (smeđa) – 5.
 prhavica – 16.
 prsteci – 13.
 pršutnica – 12.
 puhara – 16.
 puhara (tikvasta) – 16.
 pupa – 16.
 puša – 16.
 puza – 8.
 puzica – 8.
 puzvica – 8.
 rudnjača – 2.
 smeđa preslica – 5.
 smrčak – 18.
 smrčak (pravi) – 18.
 srček – 18.
 srndakuša – 17.
 srnjaki – 17.
 suncobran – 17.
 sunčanica – 17.
 škripavica (brijestova) – 19.
 šugavica – 17.
 tartuf (bijeli) – 21.
 tartuf (crni) – 20.
 tartuf (istarski) – 21.
 tikvasta puhara – 16.
 topolovka – 4.
 velika livka – 3.
 volovski jezik – 14.
 vrganj – 10.
 vrganj (ljetni) – 10.
 vrganj (mrežastonogi) – 11.
 vrganj (pravi) – 10.
 vukovo meso – 14.
 zmijska gljiva – 6.
 žuta capica – 13.
 žuta griva – 13.
- cōkarica – 8.
 dīvlī vėrgān – 11.
 dīvlū vėrgān – 11.
 fūfalica – 16.
 gərmovka – 9.
 gərmovka – 9.
 goncār – 2.
 gončār – 2.
 gūba – 1.
 γūba – 1.
 gūba de klen – 14.
 gūba de topolē – 4.
 gūba (^uotrovna) – 6.
 gūbe – 1.
 gunčār – 2.
 ġordanka – 7.
 kəršīnarič – 7.
 kīžnāk – 18.
 klėnovka – 14.
 klėnovke – 14.
 kumpirāča – 20.
 kunčār – 2.
 kunčarič – 2.
 kupčīć – 8.
 lišičarka – 12.
 lišičarkē – 12.
 mājski pərstīćī – 18.
 martīncice – 3.
 martīnčica – 3.
 martīnčice – 3.
 mūharka – 6.
 pañevača – 15.
 pečurka – 1.
 pečurke – 1.
 pečurva – 1.
 pərstīć – 13.
 pərstīč – 13.
 pərstīć – 13.
 pərstīč – 13.
 pərstīćī (mājski) – 18.
 pəzdəc – 16.
 preslica – 5.
 puhalica – 16.
 puharica – 16.
 smərcək – 18.
 smərcək – 18.
 sunčica – 17.
 šušnarīč – 22.
 šušnerica – 22.
 tartuf – 20.
 topolovka – 4.
 topolovke – 4.
^uotrovna gūba 6.
 vėrgān – 10.
 vėrgān – 10.
 vėrgān (dīvlī) – 11.

III. Kazalo istrorumunjskih mikonima

A. koje smo sami zabilježili

brestovke – 19.

vərgàń (dǵvǵu) – 11.

B. iz literature

γúba – 1.

gubę – 1.

gúbę – 1.

pecūrche – 1.

IV. Kazalo čakavskih mikonima

A. koje smo sami zabilježili

còkarica – 8.

*gərmovka – 9.

ǵordana – 7.

kùpčić – 8.

kupčič – 8.

žordana – 7.

B. iz literature

đordana – bilj. 7

đordani – 7.

gǵkalj – bilj. 2

gùba – 1.

gùbina – bilj. 3

kostiš – bilj. 2

kračūn – bilj. 2

lǵsičarka – 12.

martīnčica – 3.

martīnčica – 3.

martīnčitsa – 3.

martīnščica – 3.

mùhara – 6.

mùxara – 6.

pazdac – 16.

pazdàc – 16.

pazdàc – 16.

pazdàts – 16.

pazdèts – 16.

pecurba – 1.

pečúrga – 1.

pečúrka – 1.

pečúrka – 1.; bilj. 2

pečúrva – 1.

pərstencì – 13.

pərstiči – 13.

pičúrva – 1.

prstàtsi – 13.

prstiči – 13.

pùhara – 16.

pùx – 16.

sməřcak – 18.

sunčàrica – bilj. 22

tartuf – 20.

vərgàń – 10.

vərgàń z bòške – bilj. 13

zjordana – bilj. 7

žjordana – bilj. 7

žurnàdica – 7.

V. Kazalo drugih istrorumunjskih oblika

A. koje smo sami zabilježili

brest – 19.

brist – 19.

cok – 8.

cup – 8.

gərm – 9.

γərm – 9.

kəřijn – 7.

klen – 14.

kup – 8.

lišica – 12.

lišicə – 12.

mæklen – 14.

preslica – bilj. 5

topol – 4.

topola – 4.

topole – 4.

topole – 4.

B. iz literature

brest – 19.

bréšt – 19.

divǵ – 11.

dǵvǵi – 11.

dǵvli – 11.

divǵi – 11.

dǵvli – 11.

γərm – 9.

kizmf – 18.

kiž (z)mi – 18.

lesíte – 12.

lišíte – 12.

lišita – 12.

lišita – 12.

lišitā – bilj. 15

lišíte – 12.

lišíte – 12.

lišitā – 12.

lišitā – bilj. 15

lišíte – 12.

topolā – 4.

tópole – 4.

topóle – 4.

topole – 4.

tsok – 8.

tok – 8.

VI. Kazalo drugih čakavskih oblika

A. koje smo sami zabilježili

boška – bilj. 13

brest – 19.
 cok – 8.
 divji – 11.
 divlí – 11.
 gərm – 9.
 kərš – 7.
 kəršin – 7.
 klen – 14.
 kras – 7.; bilj. 10
 kup – 8.
 kumpir – 20.
 kupčić – 8.
 lisica – 12.
 Martin – 3.
 muha – 6.
 pań – 15.
 pazdit(i) – 16.
 pərst – 13.
 presti – 5.
 puhat(i) – 16.
 sunce – 17.
 šušañ – 22.
 topol(a) – 4.

B. iz literature

bres – 19.
 brēst – 19.
 brīst – 19.
 brīst – 19.
 brīst – 19.
 cok – 8.
 còk – 8.
 gərm – 9.
 grm – 9.
 gřm – 9.
 kəřš – 7.; bilj. 9
 kəršlīn – 7.
 kl'ēn – 14.
 klēn – 14.
 klēn – 14.
 klēñ – 14.
 kršin – 7.
 křšin – 7.
 kršin – 7.
 křšin – 7.
 kršin – 7.
 mākjēn – bilj. 19
 m'aklejn – bilj. 19
 pazdèt – 16.
 pazdit – 16.
 preslica – 5.
 prēslica – 5.; bilj. 5
 preslīca – bilj. 5
 prēšlica – 5.
 šušañ – 22.
 šušanj – 22.

topol – 4.
 topòl – 4.
 tsòk – 8.

VII. Kazalo mikonima u drugim idiomima**1. istromletački**

tartufo – 20.

A. koje smo sami zabilježili

ğordana – 7.
 žordana – 7.

B. iz literature

đordana – bilj. 7
 'fungo de san mar'tin – bilj. 4
 paz'dats – bilj. 21
 prstà(è)ci – bilj. 16
 sùnčica – bilj. 23
 zjordana – bilj. 7
 žjordana – bilj. 7

2. istriotski**iz literature**

'fonzo de san mar'tin – bilj. 4
 'fonžo de šan mar'tin – bilj. 4
 'fonžo vele'nož – bilj. 6
 'fungo de san mar'tin – bilj. 4
 kar'šejn – bilj. 8
 kar'sin – bilj. 8
 ko'rali – bilj. 17
 'šfonžo de šan mar'tejn – bilj. 4
 š'fonžo vele'nož – bilj. 6
 tar'towofo – bilj. 27
 tar'tuf – bilj. 27
 tar'tufo – bilj. 27

3. hrvatski

smrčak – 18.
 vīgānj – 10.

4. slovenski

smrček – bilj. 24

5. češki

smrk – 18.
 smrž – 18.

6. madžarski

varganya

7. rumunjski

zbârciog – bilj. 24
 zbîrciog – bilj. 24

VIII. Kazalo drugih oblika u inim idiomima

1. hrvatski

kràs – 7.
 křš – 7.
 mäklen – bilj. 19
 mäklen – bilj. 19
 maklèn – bilj. 19
 mäkljen – bilj. 19
 oko – 18.
 päklen – bilj. 19
 Skradin – 7.
 suh – 22.
 šušanj – 22.
 žmiriti – 18.

2. slovenski

maklèn – bilj. 19
 meklen – bilj. 19
 miklen – bilj. 19

2a. istarskoslovenski

koje smo sami zabilježili

boška – bilj. 13

3. (istro)mletački
iz literature

bosco – bilj. 13
 lišičarka – bilj. 14
 lišičica – bilj. 14
 zoco – 8.
 zòco – bilj. 11

4. lombardski

sciüch – bilj. 11

5. sjevernotalijanski

ciucco – bilj. 11

6. romanjolskoemilijanski

zòch – bilj. 11

7. rumunjski

zbîrci – bilj. 24

8. latinski

carsus – bilj. 10
 terrae tuber – 20.
 terrae *tufer – 20.
 tuber – 20.
 tuber (terrae) – 20.
 *tufer (terrae) – 20.
 Scardona – 7.

9. bugarski

bráklen – bilj. 19

10. ruski

neklen – bilj. 19

paklen – bilj. 19

11. češki

okamžik – bilj. 25

IX. Kazalo krajnjih etimona

A. praslavenskih

*berstь – 19.
 *divъ – 11.
 *gъba – 1.
 *grъm – 9.
 *klenъ – 14.
 *korsъ – 7.; bilj. 10
 *kurъ – 8.
 *lisica – 12.
 *mъžuriti – 18.
 *muxa – 6.
 *pekti – 1.
 *pъn'ъ – 15.
 *pъrstь – 13.
 *pъzděti – 16.
 *přesti – 5.
 *pyhati – 16.
 *sъlnьce – 17.
 šuš- – 22.
 *topolъ – 4.

B. latinskih

*tufer – 20.
 söccus – 8.
 soccus – bilj. 11

C. germanskih

a. langobardskih

*bosk – bilj. 13
 *busk – bilj. 13

b. franačkih

busk

c. njemačkih

grumper – 20.
 gruntpirn – 20.
 krumpir – 20.

D. madžarskih

varganya

ISTRO-ROMANIAN ETYMOLOGIES IV.: MYCONYMS

Goran FILIPI

University of Rijeka, Faculty of Arts in Pula, HR-52100 Pula, Ivana Matečića Ronjgova 1

University of Primorska, Science and Research Centre of Koper, Institute for Linguistic Studies, SI-6000 Koper, Garibaldijeva 1

e-mail: goran.filipi@zrs-kp.si

SUMMARY

The paper discusses the myconyms in Istro-Romanian idioms that were collected during fieldwork, mostly within the IrLA survey but also successive verifications. Unfortunately, only one source dealing with myconyms in Istriot vernaculars was available – the concise version of the degree thesis written under my mentorship by Luisa Punis in 1993 at the Faculty of Arts (Faculty of Education at the time) in Pula. In addition, Istro-Romanian and chakavian lexical repertoires that we collected only contained a minimal number of myconyms. These reasons increased the difficulty of the examined task and might have led to erroneous etymological solutions and explanations. Istro-Romanian has certainly borrowed all myconyms from chakavian idioms. Most chakavian ornithonyms have a domestic origin with the exception of a very small number of loan words from Istro-Venetian. The origin of two examined myconyms only was Istro-Romanian (*guba de klen*, *guba de topolø*) and also these are probably calques of *klenovka*, *topolovka*. Nevertheless, there are some myconyms that might have been born in the Istro-Romanian idiom, in particular the ones for which no chakavian parallels were found and were therefore assumed given that base words from which these myconyms were derived actually exist as loan words from chakavian in the Istro-Romanian idiom. A further problem is the poor knowledge of mushrooms among people (if they do, they only pick one or two species), which might have been another reason for erroneous identifications of individual names.

Key words: Istro-Romanian, myconyms, dialectology, etymology

KRATICE

HAZU – Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.

JAZU – Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

BIBLIOGRAFIJA

ARJ – Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, I-XXIII (1880–1976). Zagreb, JAZU.

BBT – Velčić, N. (2003): Besedar Bejske Tramuntane. Mali Lošinj – Beli – Rijeka, Katedra Čakavskog sabora Cres-Losinj – Tramuntana – Adamić.

BOE – Boerio, G. (1971): Dizionario del dialetto veneziano. Milano, Martello Editore.

ČDO – Kalsbeek, J. (1998): The Čakavian Dialect of Orbanici near Žminj in Istria. Amsterdam – Atlanta, Editions Rodopi B. V.

ČL – Hraste, M., Šimunović, P. (1979): Čakavisches Laxicon, knj. I. Köln-Wien, Böhlau Verlag.

DELI-cd – Cortelazzo, M., Zolli, P. (1999): Dizionario Etimologico della Lingua Italiana. Bologna, Zanichelli.

DEX – Dicționarul explicativ al limbii române (1998). Bukurešt, Univers Enciclopedic.

Dlr – Sârbu, R., Frațilă, V. (1998): Dialectul istroromân. Temišvar Editura, Amarcord.

DRI – Popovici, J. (1909): Dialectele române, IX: Dialectele române din Istria, partea a 2^a. Halle, Editura autorului.

ESSJ – Bezlaj, F. (1977–1982–1995): Etimološki slovar slovenskega jezika (I–III, A–S). Ljubljana, SAZU.

GČP – Malnar, S. (2002): Pamenjek. Govor u čabarskom kraju. Čabar – Rijeka, Matica hrvatska Čabar – Adamić.

Gmst – Božac, R. (1995): Gljive: morfologija, sistematika, toksikologija. Zagreb, Školska knjiga.

ID – Ribarić, J. (2002): O istarskim dijalektima. Pazin, Josip Turčinović.

ILA – Filipi, G., Buršić Giudici, B. (1998): Istriotski lingvistički atlas. Pula, Znanstvena udruga Mediteran.

IrE I. – Filipi, G. (2002): Istrorumunjske etimologije I.: "slezena". Filologija, 40. Zagreb, 19–30.

IrG – Byhan, A. (1899): Istrorumänisches Glossar. U: lahresbericht des Instituts für rumänische Sprache IV. Leipzig, 174–396.

IrHR – Kovačec, A. (1998): Istrorumunjsko-hrvatski rječnik s gramatikom i tekstovima. Pula, Znanstvena udruga Mediteran.

IrLA – Filipi, G. (2002): Istrorumunjski lingvistički atlas / Atlasul Lingvistic Istroromân / Atlante Linguistico Istroromeno. Pula, Znanstvena udruga Mediteran.

- MI** – Punis, L. (1993): Miconimi istrioti. Annales III, 3. Koper, Založba Annales, 185–291.
- PI** – Ružić Sudčev, Š. (1999): Pićan i pićonski idiomi. Pula, C. A. S. H.
- Plet.** – Pleteršnik, M. (1894): Slovensko-nemški slovar I–II. Ljubljana, Knezoškofijstvo.
- RČGR** – Rječnik čakavskog govora Rukavca i bliže okolice (2001). Rijeka, Adamić.
- RČGNV** – Sokolić-Kozarić, J. M., Sokolić-Kozarić, G. M.: Rječnik čakavskog govora Novog Vinodolskog – Novi Vinodoski.
- REW** – Meyer-Lübke, W. (1972): Romanisches etymologisches Wörterbuch. Heidelberg, Carl Winter – Universitätsverlag.
- RGS** – Piasevoli, A. (1993): Rječnik govora mjesta Sali. Zadar, Matica hrvatska Zadar.
- RHJ** – Rječnik hrvatskoga jezika (2000). Zagreb, Školska knjiga.
- RLG** – Milevoj, M. (1992): Gonan po nase (rječnik labinskog govora). Pula, samonaklada.
- SES** – Snoj, M. (1997): Slovenski etimološki slovar. Ljubljana, Mladinska knjiga.
- Sir** – Pușcariu, S. (1929): Studii istroromâne III. Bukurešt, Cvltvra Națională.
- SKOK** – Skok, P. (1971–74): Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, I–IV. Zagreb, JAZU.
- Tir** – Cantemir, T. (1959): Texte istroromîne. Bukurešt, Editura Academiei Republicii Populare Romîne.
- Vlr** – Maiorescu, I. (1996): Itinerario in Istria e vocabolario istriano-romeno. Trst, Edizioni Parnaso.